

mokrati og dannelse, men rapportens tre dele er forfriskende fri for katastrofevisioner og sortsyn på vegne af børn og unge. Her slås det derimod fast, at børn og unges fritidskulturer bliver mere »innovative, individuelle og mere intense«, at børn og unge i dag udgør en en multimedie-generation, som er i første række, når det gælder om at anvende de nye medier, der integrerer ord, lyd og billede, at kun »et mindretal af børn med en mere ensidig mediekost skiller sig ud fra flertallet, der vælger ud fra en mere alsidig mediemenu«. Rapporten konkluderer med at understrege nødvendigheden af, at børn og unge i den blandede mediekultur bliver i stand til at »tolke en bred vifte af medieudtryk, og at de kan forstå dem sammen« (s. 2-3). Er medieudbudet uoverskueligt, er udviklingen vanskelig at forudsige, og mener man noget med alle idealerne i forholdet mellem medier og demokrati, ja så giver denne rapport i al fald et fornuftigt bud på et sted at begynde det mediepolitiske arbejde her og nu: » Alle medier og ikke blot computeren må indgå som en del af det grundlæggende dannelsebegreb i hele skolesystemet, så den yngste generation får redskaber til at skaffe sig viden og oplevelseskvaliteter, der kan føre til demokratisk dialog og handling« (s.3).

*Carsten Ohlmann, førsteamanuensis,
Seksjon for språk, litteratur og kommunikasjon,
Høgskolen i Finnmark*

Mustafa Hussain, Ferruh Yilmaz og Tim O'Connor: Medierne, minoriteterne og majoriteten – en undersøgelse af nyhedsmedier og den folkelige diskurs i Danmark. Nævnet for Etnisk Ligestilling, 1997, 274 sider, 125 kr.

Bogen, der er en rapport, har til formål at »vise, hvordan medierne bidrager til den dominerende diskurs, som er med til at vedligeholde marginalisering af de etniske grupper« (s.11). Rapporten består af 3 dele. I del 1 behandles baggrunden for undersøgelsen, forskningen i etniske minoriteter og medier i europæisk sammenhæng samt konstruktionen af den etniske virkelighed i offentlige nyhedsmedier, skrevet af fil.kand'en i sociologi og økonomisk historie og koordinator for projektet M. Hussain. I del 2 foretages en indholdsmæssig analyse af mediernes behandling af 'de etniske andre' udarbejdet af cand. jur. T. O'Connors. Bogens 3. del beskæftiger sig med medieforbruger-

nes opfattelse af den etniske virkelighed skrevet af M.A. i kommunikationsstudier F.Yilmaz

Denne udgivelse er med den afgående formand for Nævnet for Etnisk Ligestilling Peter Seebergs forord »en rapport om pressens og de øvrige mediers bidrag til forøgelse af diskriminationsproblematikken« (s.5). Formålet med rapporten er på mange måder prisværdigt, og behandlingen af emnet er også gennemgående meget sympatisk, dybtfølt og engageret.

Men på trods heraf opstår der allerede her i bogens 2.-3. linie de problemer, som jeg finder, at denne udgivelse har. Peter Seeberg stiller mig som læser i forventning om, at jeg skal læse en rapport, der skal bidrage med at underbygge »forøgelsen af diskriminationsproblematikken«. Hvorfra ved han, at der sker en forøgelse? Professor Lise Togeby, som også nævnes her i forordet, da hun har været vejleder for forfatterne, har jo i en undersøgelse fra 1997 netop vist, at danskerne ikke er blevet mere bekymrede over de fremmede (*Politica* 29:1. Februar 1997, ss.70-88). Skal jeg forstå udgivelsen som et bestilt arbejde til at verificere, at der sker en forøgelse af diskriminationsproblematikken? Er det opgaven, mener jeg, at pengene til undersøgelsen er givet dårligt ud. For den undersøgelse kan man mene, at Lise Togeby har lavet. Det langt mere vedkommende spørgsmål i denne sammenhæng er efter min mening, *hvordan* »forøgelsen af diskriminationsproblematikken« finder sted via specifikke medier og deres specifikke formidlingsforhold. Som en udgivelse fra et råd for etnisk ligestilling måtte det vel være et overordentligt væsentligt spørgsmål – ikke mindst hvis man ønsker at prøve at gøre noget ved det.

Mellem to stole

Denne rapport sætter sig mellem to stole. Det gør den, fordi forfatterne tilsyneladende ikke har gjort sig klar, hvilken målgruppe man havde for øje med dette arbejde. Spørgsmålet er nemlig, om man har ville skrive en debatbog, der kunne give samfundsdebatører (evt. journalister) syn for sagen, eller om forfatterne har ønsket at bidrage med en akademisk videnskabelig redegørelse?

Der er ingen tvivl om, at emnet og området som sådan råber på klare debatbøger, der formidler den meget væsentlige problematik, som bogen behandler. Og samtidig og ikke mindst er der et hul i dansk medieforskning her. Jeg er vidende om, at den førnævnte Lise Togeby bedriver, hvad der af nogen ville betegnes som medieforskning. Men jeg efterlyser bidrag fra den del af me-

dieforskningen, der er forankret i den humanistiske videnskabsstradition, hvor vi finder de rudimentære kvalifikationer inden for f.eks. medie- og produktanalyse samt overvejelser over sådan noget som f.eks. æstetik og æstetikens betydning for meningsproduktion.

Og det er måske lige netop her, at denne bog, hvis jeg skal se den som et bidrag inden for medieforskningen, har graverende mangler. Jeg synes at disse mangler overgår den ellers meget sobre diskursanalytiske gennemgang som man finder i del 1 og især i del 3. Selvom rapporten således kan fremstå som et gedigent arbejde, bygges der på et meget løst fundament, hvilket jeg håber vil fremgå af den følgende påpegning af de generelle problemer, jeg finder bogen har.

Der er et, der er to, der er flere problemer?

Jeg har meget svært ved, at forfatterne overhovedet ikke tager stilling til mediespecifikke problemer. Alt hvad der kommer ud af den generaliserede fællesmængde medier er tekst og sprog – og hvis det går højt sproghandlinger. Kære venner: en avis har billedstof – hvad betyder det for meningsproduktionen og forståelsen af teksten? Placeringen af nyheden – hvad betyder det om det er forside eller bagside? Hvad har andet stof i avisen, som ikke er nyhedsorienteret – f.eks. human interesse stof, satiriske tegninger, succeshistorier om indvandrere der er blevet chefer – af betydning for opfattelsen af de etnisk andre. Eller har jeg forstået det rigtigt, at *alt* stof i en avis er nyheder? Og radio: det er jo ikke tekst, men tale, lyd, tavshed og musik. Hvad betyder det? Ja, og tv som er billeder (»I denne analyse har jeg imidlertid ladet fortolkningen af billeddata ligge og begrænset mig til verbale meddelelser eller tekster alene«, s. 52). Hvorfor overhovedet have tv med, hvis ikke netop dette mediums specifikke formidlingsmåde analyseres og vurderes ud fra, at billeder netop har overgribende betydning for meningsproduktionen? Nej, jeg forstår det ikke.

Og hvorfor nyheder? Jeg har aldrig helt kunne forstå, hvorfor nyheder har primat i forbindelse med medier. Medierne er jo i overvejende grad fyldt med alt muligt andet end nyheder. Men det er måske kun i forhold til nyheder, at folk danner sig en mening og en holdning om samfundet? Og hvis, så kunne det være rart at få præciseret, hvem de »omkring 80% af befolkningsflertallet som [sagt] har nyhederne som deres primære kilde til information om den etniske situation« (s.53) egentlig er? Og om disse også i andre forhold mener, at nyhederne er primære kilder til information om samfundet som helhed?

Og hvorfor blande offentlige medier og aviser sammen i behandlingen af generelle karakteristika ved nyheder og nyhedsproduktionsprocessen? Er forholdene ens for alle nyhedsmedier: aviser, radio og tv? Hvilken betydning har det, at aviser er privatkapitalistiske og markedsstyrede? Ja, hvad betyder ejerforholdet til medierne for »diskursen om etnisk andre«? Og for nyhedskriterierne – som i øvrigt ikke problematiseres i rapporten?

Og hvordan finder forfatterne frem til de anvendte kategorier i indholdsanalysen? Jeg får at vide, at kategoriseringen af de tematiserede emner er »foretaget i overensstemmelse med den anvendte taxonomi i andre internationale undersøgelser af etniske nyheder« (s.53). Hvilke drejer det sig om? Altså kilder. Men hvorfor optræder køn ikke i disse internationale taxonomier? Eller unge, eller børn? Og hvordan foretages indholdsanalysen? Hvordan bestemmes kategorien i den konkrete indholdsanalyse? Jeg savner begrundelser og refleksioner over den anvendte analysemetode.

Konkluderende må jeg sige, at jeg på et videnskabeligt niveau mangler en del mellemregninger og den tilbunds gående analyse, som underbygger påstanden om diskriminationsproblemet koblet til mediespecifikke forhold. Jeg får en masse argumenter og eksempler på diskrimination, men jeg får ingen redegørelse for sammenhængen mellem det specifikke medium og dets mediespecifikke formidlingsforhold. I og med forfatterne har lagt sig relativt tæt op ad diskursanalytikeren van Dijk har de også 'arvet' hans indignation og ideologiske perspektiv. Det synes jeg personligt er en skam. Det ville have været forfriskende i denne sammenhæng, at forfatterne havde reflekteret over, hvorved Danmark adskiller sig fra andre lande, når vi ser på gruppen af etnisk andre og behandlingen af den i danske medierne.

Som læseren måske allerede har fornemmet, synes jeg, at denne bog rejser langt flere spørgsmål end den besvarer – og jeg kan ikke lade være med også at spørge om, hvorfor man har valgt de mange kvinder på forsidebilledet? Bogen nævner ikke med mange ord kønsproblematikken i forhold til medier og etnisk andre (s.92, s.145, s.146).

Jeg savner, at forfatterne havde demonstreret kompetence inden for medieforskningens arbejdsmetoder, nemlig f.eks. systematisk at afdekke forholdet mellem medieindhold, herunder fortællestrukturer, æstetik m.m., mediespecifikke formidlingsproblematikker koblet til receptionsforhold og f.eks. den sociale brug og samfundsmæssige kontekst for medieforbruget, herunder samspillet mellem medierne.

På trods af bogens gode intentioner og sympatiske udgangspunkt synes jeg, det er ærgeligt, at denne bog hverken kan siges at være en god debatbog – det er den simpelthen for højpandet til – eller et væsentligt bidrag rent medieforskningsmæssigt – det mangler den væsentlige refleksioner over medierspecifikke forhold til. Bogen ville have vundet meget, hvis forfatterne havde forfulgt den kilde, som de selv henviser til, nemlig Stuart Halls (1997): *Representation – Cultural representations and signifying practices*, Sage, London.

Hanne Løngreen, lektor, mag.art.,
*The Intercultural Communication
Research Unit, Kommunikation, RUC.*

Angharad N. Valdivia (ed.): *Feminism, Multiculturalism, and the Media: Global Diversities*, Thousand Oakes, California: Sage Publications, Inc., 1995, 332 sider, 255 kr.

De xenofobiske debatter om multietnicitet og multikulturalitet, der kraftigt understøttet af massemedierne raser i Danmark nutildags, kan endnu ikke sammenlignes med debatterne om samme emne, der raser i dagens USA. Måske fordi 'de andre' ikke fylder så meget i det befolkningsmæssige mønster her, som de gør i USA. Ikke desto mindre forekommer det mig, at der en pointe i at se nærmere på – og måske drage lære af – de mange amerikanske bøger om sammenhængen mellem identitetspolitik og massemedier i det multikulturelle samfund, der som en styrt sø oversvømmer det globale – og dermed også det danske bogmarked. Et udmærket eksempel på en sådan bog er antologien som jeg her skal anmelde: *Feminism, Multiculturalism, and the Media: Global Diversities*, redigeret af den amerikanske feminist og medieforsker Angharad N. Valdivia.

Antologiens bidragsydere er en række amerikanske og canadiske medie-, kommunikation-, og kulturforskere af diverse etniske oprindelser. De identificerer sig alle som feminister – vel at mærke som feminister tilhørende grupper uden for den amerikanske mainstream feminisme, hvor hvide, vestlige, heteroseksuelle, middelklassekvinder i academia sætter normen. Med udgangspunkt i politisk feminisme, hvor der fokuseres på forskelle mellem – og – i kvinder, fremkommer antologiens bidragsydere med et nyt perspektiv på forholdet mellem massemedierne og magthierarkier i det multikulturelle samfund. I bogens forskellige artikler kommer de helt ind i

de mørkeste kroge af det amerikanske samfund og belyser emner og problemstillinger, der ellers sjældent bliver debatterede i det nordamerikanske samfunds magtrum.

Antologien er inddelt i tre hovedafsnit hvorunder tretten artikler er grupperede i henhold til tematisk indhold. I det første hovedafsnit, »The Production of Interventions«, beskriver en række forfattere i fem artikler, hvorledes det ved hjælp af personlig erfaring er lykkedes dem at intervere i diverse institutioners dominerende diskurser. Under titlen »(Con)Textual Analysis« samler antologiens andet hovedafsnit fem forskellige artikler i hvilke forfatterne tekstualiserer den Nordamerikanske mediakulturelle kontekst. Det strukturerende princip i antologiens sidste tre artikler, der er samlet under titlen »Combining Methodologies and Narratives«, er en kombination af diverse metodologier og fortolkningsstrategier hentet fra medie-, køn-, og kulturforskning samt repræsentationer af forskellige minoritetsgruppers levede erfaring.

Som bogens redaktør indledningsvis fortæller, er det en af antologiens primære formål at fremanalysere, og fremskrive et netværk af dynamisk af tværkulturelle og tværetniske relationer der rækker tværs igennem og ud over det amerikanske samfund: en global mangfoldighed af forskellig(artet)hed og uens(artet)hed. I amerikansk kontekst rummer konceptet 'diversity' dog endnu en vigtig betydning, idet det står for et institutionaliseret forbud mod diskriminering af minoritetsgrupper. Bogens forfattere fremskriver en lang række af de synlige og skjulte forvrængningsmekanismer, der træder i funktion, når det drejer sig om maskere, hvorledes der til stadighed diskrimineres imod mennesker på grundlag af farve, klasse, eller køn i det multietniske amerikanske samfunds hierarkiske magtrum. I medieanalytisk sammenhæng hænger en af antologiens mest vedkommende pointer netop sammen med de før nævnte synlige og skjulte forvrængningsmekanismer, idet bidragsyderne, én som alle, gør opmærksom på, at de amerikanske mainstream-massemedier hverken kan – eller vil – rumme det multikulturelle og multietniske samfunds mangfoldighed af forskelle. Således repræsenterer antologien et skarpt opgør med de amerikanske massemediers groft forenkledede repræsentation af de forskelle der betinger og konstituerer enkelt-individer og gruppers særegenhed. Samtidig er den et forsøg på at give stemme til nogle af de grupper, der enten bliver tiet ihjel, eller repræsenterede i forvrængede og karikerede stereotyper i massemedierne.

Således sætter forfatteren Marguette Moritz i artiklen »Lesbian Chic: Our fifteen Minutes of Celebrity« spørgsmålstejn ved den positive betydning af massemediernes – og her især tv's selektive »markedsføring« af enkelte celebre lesbiske kvinder. Kan det betragtes som en større landvinding for en ældre, farvet, lesbisk arbejderkvinde fra en lille flække i staten Idaho, at tvstjernen Roseanne fra den transnationale tv-serie af samme navn får lov at give en kvindelig medspiller et seksualiseret kys på munden i en af seriens episoder? Og hvad betyder det for en ung, lesbisk, studerende af asiatisk eller latino oprindelse på et af østkystens mest reaktionære 'hvide' universiteter, at en kendt hvid kvinde som f.eks. Cindy Crawford 'springer ud' som lesbisk, og kommer på forsiden af alle nationens trykte medier? Ifølge artiklens forfatter nul og niks! Eller hvad værre er, denne form for selektiv repræsentation af enkelte lesbiske kvinder repræsenterer en usynliggørelse af et krydsfelt af forskelle der går på tværs af køn, kultur, etnicitet, seksuelt tilhørsforhold og social- og topografisk placering: kort sagt, en usynliggørelse af 'everywoman'. Mortiz' konklusion er at der bag massemediernes stærkt forenklede billeder af lesbiske kvinder, og deres tilsyneladende åbenhed overfor lesbisk anderledeshed skjuler sig gammelkendte størrelser som homofobi og xenofobi.

I artiklen »News Coverage of Ethnic and Gender issues in the Big Dan's Rape Case« tegner Liza M. Cuklanz et billede af en retssag i hvilken de anklagede aldrig fik chancen for at få en 'fair' retssag – på grund af nyhedspressens formidling af sagen. Når jeg henviser til Cuklanz artikel, er det ikke kun fordi den er spændende, og kan tjene som et godt grundlag for en debat om massemediernes indflydelse på retssager, men også fordi den på eksemplarisk vis illustrerer en af bogens allerede tidligere omtalte hovedpointer, nemlig at massemediene (som oftest) ikke er interesserede i at formidle et nuanceret og dynamisk 'billede' af forskellene mellem – og i – de enkeltpersoner eller grupper på hvem de fokuserer.

Kort fortalt drejer sagen sig om en lille obskur by i Massachusetts der i marts 1983 pludselig bliver centrum for de amerikanske massemediers opmærksomhed for en kort, men hektisk periode. En ung kvindelig gæst bliver i cafeen Big Dan's Tavern voldtaget af to mænd, mens en gruppe stamgæster hepper voldsmændene op. På grund af de tilstedeværende stamgæsters afstumpede opførsel under forbrydelsen bliver sagen hurtigt til et mediehit. Den får ligeså hurtigt en usædvanlig drejning, idet mediernes formidling af den for de

tiltalte mænds vedkommende helt kommer til at dreje sig om deres etniske oprindelse, og status som arbejdsløse, mens det for det kvindelige offers vedkommende kun kommer til at dreje sig om hendes status som kvinde – og især som mor. At hun også kommer fra en etnisk minoritetsgruppe, fra arbejderklassen, er enlig mor, arbejdsløs, stamgæst på cafeen, og ydermere kender de mænd, der voldtog hende, er facts, der bliver fortiet af pressen. Ikke, som man kunne forvente, fordi disse pointer er uvedkommende for sagen, men for at fastholde kvindens status som et offer for en gruppe 'fremmedes' voldelige – og *uamerikanske* – adfærd. Alle – undtagen måske lige de anklagede – havde på netop det tidspunkt brug for et 'hvidt' offerlam. Og de fik det – af pressen. Som følge af nyhedspressens forudindtagede og forvrængede billede af retssagen blev den – ifølge forfatteren – 'virkelige skyldige i sagen, nemlig den eksisterende patriarkalske og racistiske samfundsorden, om jeg så må sige, 'hvidvasket'.

Alt i alt er bogens artikler velskrevne, gennemarbejdede og indholdsrige, og sammenhængen mellem det overordnede tema og artiklerne er eksemplarisk. Og selvom artiklerne er skrevet ind i en feministisk sammenhæng og nordamerikansk kontekst lægger de, som allerede nævnt, efter min mening op til spændende og vigtige debatter – også herhjemme. Man kunne måske have ønsket sig lidt færre løftede pegefingre, og lidt mindre 'politisk korrekthed'. Men – det er kun små – og måske uundgåelige – skavanker i en ellers udmærket og læseværdig artikelsamling.

*Hanne Chone, ekstern lektor,
Scandinavian Media, Gender,
and Cultural Studies, Aarhus Universitet*

Nye skrifter om unge og medier

Kirsten Drotner et al.: *Øjenåbnere*. Dansk-lærerforeningen, 1996, 207 sider, 250 kr.

Kirsten Drotner et al.: *Tankestreger*. Borgen/Medier, 1997, 172 sider, 198 kr.

Torben Fridberg et al.: *Mønstre i mangfoldigheden*. Borgen/Medier, 1997, 139 sider, 148 kr.

»Unge og medier har altid været godt stof i den offentlige debat«. Sådan indledes beskrivelsen af forskningsprojektet »Ungdomsmedier og kulturel identitet«, der er blevet udført af Center for Ungdomsmedier. Og den foreliggende skrifts-